

Nasza ojczyzna

Materiał składa się z sekcji: "1. Gdzie leży Polska?", "2. Granice Polski", "3. Podział administracyjny Polski", "Podsumowanie", "Słowniczek", "Zadania".

Materiał zawiera 6 ilustracji (fotografii, obrazów, rysunków), 8 ćwiczeń, w tym 8 interaktywnych z możliwością sprawdzenia poprawności odpowiedzi. Są to zadania wielokrotnego wyboru, na dobieranie, typu prawda - fałsz i tekst z lukami.

Słownik pojęć zawiera wyjaśnienia terminów: "herb", "województwo".

Materiał dotyczy położenia geograficznego Polski, zawarto w nim informacje o polskich symbolach narodowych, podziale administracyjnym kraju i sąsiadujących państwach. Zwrócono uwagę na korzyści wynikające z położenia geograficznego naszego kraju. W ramach ciekawostki zamieszczono też mapę przedstawiającą historyczny podział Polski celem wyjaśnienia pochodzenia nazw niektórych ze współczesnych województw.

Nasza ojczyzna

Polska, podobnie jak każdy inny kraj, ma swoją flagę i herb, które mieszkańcy powinni znać i szanować. Warto też wiedzieć, z jakimi krajami sąsiaduje i gdzie się one znajdują. Na pewno poznasz osoby pochodzące z innych państw, a może kiedyś odwiedzisz inny kraj. Pamiętaj, że należy szanować symbole wszystkich krajów, nie tylko swojego.

Aby zrozumieć poruszane w tym materiale zagadnienia, przypomnij sobie:

- kraje, z którymi graniczy Polska;
- położenie Polski na mapie Świata i Europy.

Twoje cele

- Umieścisz Polskę na mapie Europy.
- Wskażesz na mapie przebieg granic Polski.
- Omówisz podział administracyjny Polski.
- Wskażesz na mapie i nazwiesz województwa oraz ich stolice.

1. Gdzie leży Polska?

Polska to kraj położony w środkowej części kontynentu europejskiego. Powierzchnia obszaru lądowego naszego kraju wynosi niemal 311,8 tys. km² (kilometrów kwadratowych). Polska, tak jak wszystkie państwa, ma swoje symbole. Są to: flaga, herb i hymn, którym od 1927 r. jest pieśń „Mazurek Dąbrowskiego”.

Flaga Polski ma postać dwóch pasów jednakowej szerokości: u góry białego, u dołu czerwonego. Biel oznacza czystość i dobro, zaś czerwień – majestat i potęgę.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Herb Polski ma postać białego orła w złotej koronie, ze złotym dziobem i szponami na czerwonym polu.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Ciekawostka

Czasami herb Polski mylnie nazywa się godłem. W rzeczywistości słowa te mają inne znaczenie. Godło to sam Orzeł Biały, który jest jednym z elementów herbu Polski. Drugim jest tarcza, na której jest umieszczone godło.

Centralne położenie w Europie przynosi liczne korzyści. Należą do nich:

- mniejsze koszty transportu towarów wywożonych za granicę i przywożonych do Polski,
- zarabianie na transporcie towarów przewożonych przez nasz kraj samochodami i koleją oraz z użyciem rurociągów (tranzyt),
- stosunkowo łatwy dostęp do atrakcyjnych miejsc w wielu krajach (szybko można też dostać się do Polski z innych krajów).

Wiele korzyści daje Polsce dostęp do morza. Dzięki temu mógł się rozwinąć handel morski. Poza tym wiele miejscowości na wybrzeżu to przyciągające turystów ośrodki wypoczynkowe. Takie położenie ma też złe strony: Polska w swojej historii wielokrotnie była atakowana przez sąsiednie państwa oraz stanowiła teren walk podczas wojen światowych.

Położenie Polski w Europie (skala 1 : 6000000)

Źródło: Dariusz Adryan, Wydawnictwo Edukacyjne Wiking, licencja: CC BY-SA 3.0.

Ważne!

Tylko zamieszczone na ilustracjach powyżej flaga i herb są oficjalnymi symbolami Polski. Natomiast barwy flagi narodowej i herbu bywają używane również w celach artystycznych oraz na przykład przez kibiców w trakcie wydarzeń sportowych. Istnieją także oficjalne symbole stosowane na przykład w wojsku, które są wzorowane na symbolach państwowych. Należy do nich bandera, czyli flaga wywieszana na okrętach.

Polecenie 1

Wymień sytuacje, w jakich wywieszasz się flagę narodową, oraz okoliczności, w jakich śpiewasz hymn narodowy.

Źródło: GroMar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

2. Granice Polski

Terytorium każdego kraju wyznaczają **granice państwowe**. Na północy Polski część granicy biegnie na wodach Morza Bałtyckiego. Zgodnie z prawem morskim, część morza leżąca

w odległości 12 mil morskich (ok. 20 km) od wybrzeża danego państwa, określana jest mianem **wód terytorialnych** i traktowana jest jako część tego państwa.

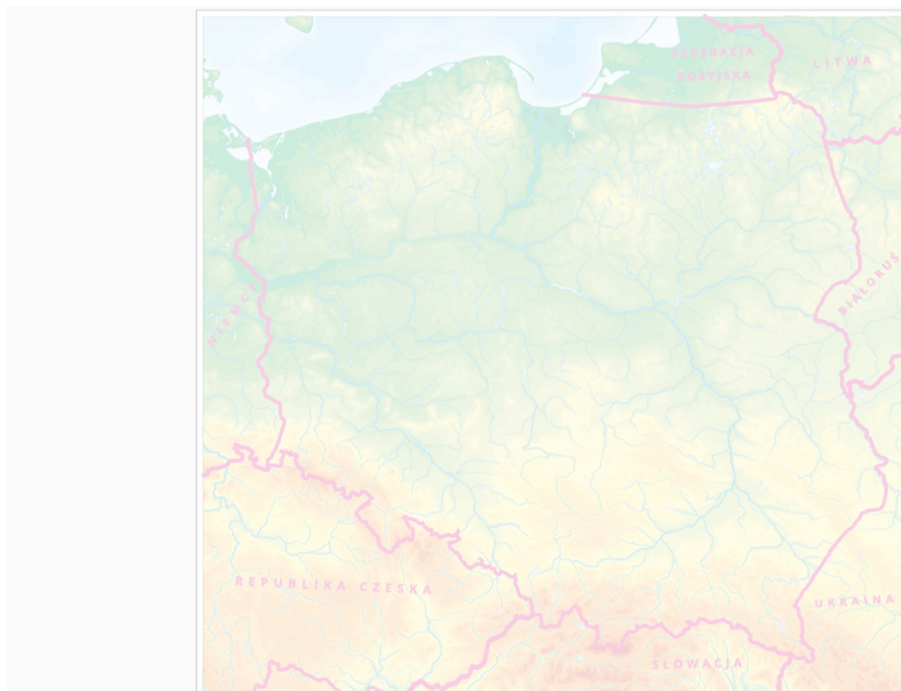
Zachodnią granicę Polski wyznaczają rzeki Odra i Nysa Łużycka, zaś niemal cała południowa granica wytyczona jest zgodnie z przebiegiem szczytów i grzbietów górskich w Sudetach i Karpatach. Środkowa część granicy wschodniej wyznaczona jest na podstawie przebiegu rzeki Bug, zaś pozostałe odcinki wyznaczone są w wyniku uzgodnień międzynarodowych.

Przebieg granicy lądowej wyznaczają regularnie rozmieszczone znaki graniczne

Źródło: Mateusz War, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

Sąsiadujemy z siedmioma państwami: od zachodu z Niemcami, od południa z Czechami i Słowacją, od wschodu z Ukrainą, Białorusią i Litwą, a w lądowej części północnej granicy z obwodem kaliningradzkim, który jest częścią Rosji.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/P16x8p1C3>

Kraje sąsiadujące z Polską.

Po najechaniu kursorem na kraj uzyskasz podstawowe informacje na jego temat.

Źródło: Tomorrow Sp. z o. o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 2

Powierzchnia Polski obejmuje obszary lądowe i wodne – część Bałtyku. Część morza znajdująca się 12 mil od linii brzegowej stanowi morze terytorialne. Oprócz tego obszaru mamy w obrębie naszych granic obszary wód wewnętrznych, położone między lądem a morzem terytorialnym, np. zatoki, wody portów. Wymień jakie zalewy należą do wód wewnętrznych.

Źródło: GroMar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ważne!

Czechy, Litwa, Niemcy i Słowacja, podobnie jak Polska, należą do Unii Europejskiej. Na przekroczenie granicy tych krajów nie potrzeba wizy – pisemnego zezwolenia na przekroczenie granicy lub pobyt na terenie obcego państwa.

3. Podział administracyjny Polski

Od 1999 r. w Polsce istnieje 16 [województw](#). Są one podzielone na **powiaty**, a te z kolei – na **gminy**. Niektóre powiaty obejmują tylko jedno duże miasto.

Podział administracyjny

Źródło: Wydawnictwo Edukacyjne Wiking, licencja: CC BY 3.0.

Podział administracyjny Polski

Województwo	Stolica	Powierzchnia w kilometrach kwadratowych (km ²)
dolnośląskie	Wrocław	19947
kujawsko-pomorskie	Bydgoszcz i Toruń	17971
lubelskie	Lublin	25122
lubuskie	Gorzów Wielkopolski i Zielona Góra	13988
łódzkie	Łódź	18219
małopolskie	Kraków	15183
mazowieckie	Warszawa	35558
opolskie	Opole	9412
podkarpackie	Rzeszów	17846
podlaskie	Białystok	20187
pomorskie	Gdańsk	18293
śląskie	Katowice	12333
świętokrzyskie	Kielce	11710,5
warmińsko-mazurskie	Olsztyn	24173
wielkopolskie	Poznań	29826,5

Ciekawostka

Na terytorium Polski możemy wyróżnić szereg krain historycznych. Ich nazwy pochodzą od nazw, jakie nosili żyjący tu przed setkami lat mieszkańcy tych ziem. Określenia te w wielu przypadkach dały początek nazwom obecnych województw.

Krainy historyczne Polski

Źródło: Wydawnictwo Edukacyjne Wiking, edycja: Aleksandra Ryczkowska, licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 3

W różnych źródłach informacji odszukaj i opisz, jak wyglądają flaga i herb województw podlaskiego i małopolskiego.

Źródło: GroMar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 4

We współczesnych granicach Polski znajdują się obszary krain historycznych. Korzystając z różnych źródeł informacji, odszukaj i wypisz województwa, które obejmują krainę historyczną: Podlasie.

Źródło: GroMar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Podsumowanie

- Polska jest krajem położonym w środku Europy.
- Symbolami państwowymi Polski są: biało-czerwona flaga, herb przedstawiający Orła Białego na czerwonym tle, hymn „Mazurek Dąbrowskiego” .
- Polska sąsiaduje z siedmioma krajami: Rosją, Litwą, Białorusią, Ukrainą, Słowacją, Czechami, Niemcami.
- Terytorium Polski dzieli się na 16 województw. Te zaś dzielą się na powiaty, a te z kolei na gminy.

Słownik

herb

symbol rozpoznawczy mający tradycje historyczne, charakterystyczny dla jego użytkownika i tworzony według ustalonych reguł; można w nim wyróżnić tarczę herbową i umieszczone na niej godło

województwo

jednostka podziału administracyjnego najwyższego stopnia

Zadania

Ćwiczenie 1

Zaznacz odpowiedź określającą położenie Polski w Europie.

zachód Europy

wschód Europy

północ Europy

środek Europy

Źródło: Andrzej Boczarowski.

Ćwiczenie 2

Zaznacz korzyści, jakie daje nam centralne położenie w Europie.

sąsiedztwo ze wszystkimi krajami Europy

gwarancja bezpieczeństwa militarnego

klimat morski

bliskość komunikacyjna do wielu krajów

duże opady śniegu

przewaga języka polskiego nad innymi

zyski z tranzytu

łatwość podróżowania

Źródło: Andrzej Boczarowski.

Ćwiczenie 3

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących zagrożeń wynikających z centralnego położenia Polski w Europie.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
W środkowej części Europy nigdy nie toczyły się wojny.	☐	☐
Terytorium Polski budziło zainteresowanie innych państw.	☐	☐
Państwo leżące w środku Europy jest najważniejsze.	☐	☐

Źródło: Andrzej Boczarowski.

Ćwiczenie 4

Zaznacz nazwy krajów sąsiadujących z Polską od południa.

Ukraina

Czechy

Niemcy

Słowacja

Białoruś

Źródło: Andrzej Boczarowski.

Ćwiczenie 5

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Naturalną granicę Polski po stronie wschodniej wyznacza rzeka

Wiśła.

Nysa Łużycka.

Bug.

Odra.

Źródło: GroMar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 6

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Naturalną granicę Polski po stronie wschodniej wyznacza rzeka

Wisła.

Odra.

Nysa Łużycka.

Bug.

Źródło: Andrzej Boczarowski.

Ćwiczenie 7

Uzupełnij zdania wyrażeniami z listy.

W Polsce obowiązuje podział administracyjny.

Pierwszy stopień to podział na 16 .

Drugim stopniem jest podział województw na .

Trzecim stopniem jest podział powiatów na .

sołectwa

dzielnice

jednostopniowy

powiatów

departamentów

powiaty

trójstopniowy

osiedla

województw

miasta

regionów

miejsowości

czterostopniowy

dwustopniowy

wsie

gminy

Źródło: Andrzej Boczarowski.

Ćwiczenie 8

Spośród wymienionych sąsiadów Polski zaznacz dwie pary państw, które graniczą także ze sobą.

Litwa i Rosja

Niemcy i Słowacja

Ukraina i Czechy

Białoruś i Litwa

Źródło: Andrzej Boczarowski.

Ćwiczenie 9

Połącz w pary nazwy wybranych województw i ich stolic.

Katowice

śląskie

Kraków

wielkopolskie

Rzeszów

podkarpackie

Warszawa

małopolskie

Poznań

mazowieckie

Źródło: Andrzej Boczarowski.

Notatnik

Źródło: GroMar Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.